

ZEZEN LARRUA

(Jarraipena)

(S. Espriu-ren *La Pell de brau*
Otsalarrek euskaratua).

XXXVI

Hondarrean jauzika gara,
sudurretik katigaturik:
dantzatzuz
Nikolas artzarekin.
Lapur eta alproja,
errege Sepharad-en,
gurekin elkaturik
irudi eta jauziak
makilatzen gaituzte
bizkar eta buru.
Herioa begiraka
Sinera-ko
kanpantorretik eta oihuka
asko maitatzen nauela.
Esku larrutuak
konpasa eramanaz,
parrez ikaritzen
hesi bizi hau.
Ez esan dohainik

jaten dudala, zeren
dantzaren izerdiz
beti ordainduaz nihoan,
saldatik postreak arte,
gose janaria.
Odei beltzak
bapatean egunaren
argia estaltzen
eta eramango dute
uzta pobrea
alor lehorretatik.
Hegaz enarak
arranblak igurtziz.
Mahatsa heltzen da
itsas bazterrean.

XXXVII

Mahatsa heltzen da, eta orain aurrez-aurre
jaikitzen udararen bare zabala,
harresi bat bezala, eta derrigortu
itzultze harrigari hau, begiak barna,
eta ikus urrutiratuz argiak ibiltari.
Hara hemen mahastiak, eta zuhaitzak, eta itsasoa,
eta gu, oraindik, Sepharad-eko zerupean.
Azken izen bat jarriko diogu gauza bakoitzari,
orotza zaharrak jadanik sorkunde berria egiteaz.
Ondo dakizu haruntzago ez dagoela ezer, baizik
gelditasun, hotz, bakartasun, ilun
argia, mailak eta argi putzuak, hitzak
Itzaltzen diren lekuan eta isilaren bizkarretan galduz.
Harrapalada hotsa, oso urrutian, harrapalada
ur belzdun gauetzko karrika luzeak zehar,
eta uste zaigarik lehentasuna beldurrean.

XXXVIII

XIXXX

Ez da komeni izenik esatea
gure beldurra baino haruntzagotik uste denarena.
Itsuka elkar jotzen badugu
itsu harrigarri horrekin
eta beti sentitzen geralarik behatuak
itsuaren begirada zuriz,
non, baizik hutsean eta ezerrezean,
oinarritu genezake gure bizia?
Ahaleginduko gara hondarrean eraikitzen
gure ametsen jauregi arriskutsua
eta ikas genezake lezio humil hau
nekearen denbora luze guztian,
zeren horrela bakarrik gara borrokarako libre
izuaren gaineratik azken garaipenerako.
Entzun, Sepharad: gizonak ezin dira izan
libreak ez badira.
Jakin beza Sepharad inoiz ezingo garala izan
libreak ez bagara.
Eta oihu herri guziaren abotzak: «Amen».

XXXIX

Begiak zain egotearen oinazeari amor eman ziotelako
eta kandelgailuaren zazpi argiak
denbora luzez erreaz,
behar bada ohartzen gara gaua bukatzen dela.
Ikas dezagun orain izarrak izango direnez
gizonen handitasunaren zerbitzura emanak:
hauek dira diktatzen dituen hitz berriak
herioaren azken parredun ahoak.
Orduan gizona izando da
libre eta zoriontsu, Sepharad-en ere.
Baina gu bakarti ezeritzen ginen
leihoaren aurrean, itsuaren neskato
zurien aurrean, igarle bitxi,
eta ez ditugu ahazten aintzinako legearen aginduak:
«Gezurrik ez esatea, ez lapurtzea, inor ez hiltzea...»,
betiko agindu horiek
non-nahi baliozko, Israel-en eta Golah-en,
ia konkistatu den izarren erresuman
eta baitare, egunen batean, Sepharad-en.
Besterik ezean, judizio egunean
Sepharad-en.

XL

Baina zu parrezka:
uste duzu armiarmak
beti izango duela haria.

Legenez bihurtzen nauzu
eta usteltzera uzten
simaurrez inguraturik.

Eta dohainik saltzen diozu
piltzarkariari jaurtikiz
zezen larrutik.

Zakurra, zure goseak
karraskatu nahiko zituen
orpahezurreraino?

Dakus asetuari
matrail zaharrak
zeharo zurrupatuak.

Bete-betea lehertzen zara
geroagota meheago
bihurtzen garan artean

Hainbeste aharrausiz,
ohartuz tontoak
jokoa aurkitzen.

Kez inguraturik,
begiak itxiten dituzu
eta mundurik ez ikusten.

Aldiz, iratzartzean,
ezpainetako parrea
geldituko zaizu.